

המלצות בנושא הטמעת בינה מלאכותית בסקטור הפיננסי – דוח הצוות הבין-משרדי

עדכוני לקוחות

ביום 23 בדצמבר 2025, פורסם הדו"ח הסופי בנושא בינה מלאכותית בסקטור הפיננסי (להלן: "הדו"ח"), בהמשך לדו"ח הביניים שפורסם לפני כשנה. הדו"ח, אשר נערך על-ידי צוות בין-משרדי ייעודי, מהווה אבן דרך משמעותית בהסדרת הבינה המלאכותית בישראל וכולל המלצות לאימוץ גישה מבוססת סיכונים, תוך התמקדות במערכות בעלות סיכון גבוה, כאשר האחריות על פעילות מערכות בינה מלאכותית תוטל על הגוף הפיננסי המפעיל אותן.

אמנם, הדו"ח מתייחס לסקטור הפיננסי, אך מדובר בנייר מדיניות מקיף ראשון מסוגו בישראל, המשקף את תפיסתם המתגבשת של מספר גופים רגולטוריים ביחס לאופן האסדרה והפיקוח על שימושי בינה מלאכותית. בהתאם, לא מן הנמנע כי מסקנות והמלצות הדו"ח ישפיעו גם על האופן שבו רגולטורים נוספים יתייחסו לשימושי בינה מלאכותית, מחוץ למגזר הפיננסי.

במסגרת עדכון זה, נביא בפניכם את עיקרי הדו"ח ואת הצעדים בהם ניתן לנקוט כדי ליישם את המלצותיו.

רקע ומטרות הדוח

השימוש בבינה מלאכותית במערכת הפיננסית אינו תופעה חדשה, אולם ההתפתחויות הטכנולוגיות האחרונות ובפרט בינה מלאכותית יוצרת ומודלי שפה גדולים מעוררות ציפייה לשילוב נרחב ומשמעותי יותר של טכנולוגיות אלו בליבת פעילות המגזר. שילוב זה צפוי להשפיע על תהליכי קבלת החלטות בתחומי האשראי, הביטוח וההשקעות, וכן על ייעול תהליכים פנימיים וניהול סיכונים. התקדמות זו טומנת בחובה פוטנציאל לתועלות משמעותיות לציבור, ובהן שיפור איכות המוצרים והשירותים הפיננסיים, הפחתת עלויות, הגברת התחרות והרחבת הנגישות לשירותים פיננסיים.

לצד יתרונות אלו, חדירת הבינה המלאכותית למגזר הפיננסי מעלה גם אתגרים מורכבים, ובהם הקושי בהבנת אופן פעולתן של מערכות מבוססות בינה מלאכותית, וכן החמרה אפשרית של סיכונים קיימים כגון אפליה או מניפולציה. הדו"ח מתמקד בהצגת עקרונות וכלים להתמודדות עם אתגרים אלה, במטרה לאפשר שילוב אחראי של בינה מלאכותית במערכת הפיננסית, תוך צמצום סיכונים ועידוד חדשנות. כמו כן, הדו"ח מציע עקרונות וכלים ליישום אחראי של בינה מלאכותית, שמטרתם לצמצם סיכונים ולחזק את הפיקוח והבקרה.

הגדרת "מערכת בינה מלאכותית"

הדו"ח מגדיר את המונח "מערכת בינה מלאכותית" כ-"מערכת מבוססת מחשב, הפועלת בדרגות שונות של אוטונומיה, במטרה להפיק תוצרים כגון תוכן, תחזיות, המלצות או החלטות, אשר עשויה להיות לה השפעה על משקיעים, לקוחות, או על פעילותו של הגוף המפוקח". כיוון שההגדרה מתמקדת בפלטים של המערכת ובהשפעתם, נראה כי בפועל מערכות מבוססות מחשב רבות ייכללו בה. לצד האמור, הדו"ח מבהיר כי מדובר בשלב רגולטורי ראשוני, וכי ההגדרה עשויה להשתנות ולהתעדכן בעתיד.

להלן ההמלצות המרכזיות וצעדים מומלצים לסקטור הפיננסים:

עיקרי ההמלצות	צעדים ראשוניים מומלצים
גישה מבוססת סיכונים: הדו"ח מדגיש את החשיבות בראייה כללית של סיכונים, עם התמקדות במערכות בינה מלאכותית בעלות פוטנציאל סיכון גבוה. גישה זו מאפשרת התאמה גמישה של הרגולציה לסיכונים המשתנים, הגברת אפקטיביות הפיקוח, והקצאת משאבים רגולטוריים למערכות בעלות סיכון מהותי, תוך עידוד חדשנות.	מומלץ לסווג שימושים חדשים של בינה מלאכותית לפי רמת סיכון, בהתחשב בהשפעתם על לקוחות ועל הגוף הפיננסי, ולהתאים את היקף הבקרה והבחינה לרמת הסיכון. כמו כן, רצוי לבצע בדיקת נאותות מתאימה בעת רכישה או פיתוח של מערכת בינה מלאכותית.
הסברתיות: סוגיית "הקופסה השחורה", כלומר הקושי להבין את אופן פעולת מערכת הבינה המלאכותית ותוצריה, היא אתגר מרכזי. הדוח ממליץ לדרוש הסברתיות כללית (הדומה לחובת שקיפות) לגבי אופן פעולת המערכת ותהליך קבלת ההחלטה, אך לא בהכרח הסבר פרטני (הדומה לחובת הנמקה) לכל החלטה. הדרישה להסבר פרטני תהיה רלוונטית בעיקר במקרים שבהם המערכת מספקת רכיב מהותי, בקבלת החלטות מהותיות הנוגעות לפרט (במיוחד, כשההחלטה מרעה עם הלקוח), ובמצבים של סיכון גבוה, כאשר אין חלופות מפצות כמו מעורבות אנושית או בקרה הדוקה. ייתכנו מקרים בהם יהיה ניתן להסתפק בהסברתיות פרטנית חלקית.	במערכות קיימות: כאשר נעשה שימוש במערכות בינה מלאכותית מהותיות, מומלץ לוודא שקיימים הסברים מספקים לגבי אופן פעולת המערכת ולעדכןם במידת הצורך. במערכות חדשות: רצוי לכלול כבר בשלב הרכישה או הפיתוח דרישה לפירוט ביחס לאופן פעולת המערכת ולמגבלותיה. במערכות שנעשה בהן שימוש במסגרת קבלת החלטות מהותיות ללקוח, ניתן לשקול שילוב מנגנוני בקרה או מעורבות אנושית, בהתאם לרמת הסיכון.
יידוע וגילוי: הדוח קורא ליידע את הציבור על עצם השימוש במערכות בינה מלאכותית, על מאפייני המערכת והשלכותיה, במיוחד בשלבים הראשוניים של הטמעת הטכנולוגיה, ובמקרים בהם למערכת השפעה מהותית על השירות או המוצר המוצע ללקוח. הגילוי צריך להיות ברור, פשוט וניתר, ולהימנע מ-"AI Washing" – מצבי שווא המפריזים בתועלת הטכנולוגיה. כמו כן, מומלץ לקבוע חובת גילוי מוגברת כאשר למערכת הבינה המלאכותית יש השלכות מהותיות על פעילות המוסד הפיננסי	מומלץ לשלב את הגילויים הנדרשים בנקודות מגע רלוונטיות (ממשקים דיגיטליים, חוזים), הן במערכות קיימות והן במערכות חדשות. בתקשורת שיווקית: מומלץ להקפיד על ניסוח מאוזן ולהימנע מפרסומים או מצגים העלולים להטעות ביחס ליכולותיה, למהותה או לתרומתה של טכנולוגיית הבינה המלאכותית.
הסכמה: הדו"ח מדגיש את חשיבותה של קבלת הסכמה מדעת לעיבוד מידע אישי במערכת בינה מלאכותית. ככל שהמערכת משמשת לפעילות בסיכון גבוה יותר, למטרות מורכבות יותר או שחורגות מהציפייה הסבירה של הלקוח, כך יש לנקוט במתכונת הסכמה מפורשת יותר, למשל באמצעות מנגנוני Opt-in, במתן הסבר מפורט על מטרות שימוש המערכת, ובקשת הסכמה באופן בולט. בקשת הסכמה מחודשת מלקוחות עבר (שכבר הביעו הסכמתם לעיבוד מידע אישי) לשם שימוש במערכת בינה מלאכותית תלויה באופי ההסכמה שניתנה ובסוג הפעילות שמוצע לבצע.	יש לקבל הסכמה לעיבוד מידע אישי במערכת בינה מלאכותית, ככל הניתן עוד טרם איסוף המידע (למשל בהסכמי התקשרות עם הלקוח). רצוי לבחון את רמת הסיכון של הפעילות שמוצע לבצע במערכות הבינה המלאכותית, מורכבות מטרות השימוש והציפייה הסבירה של הלקוח, על מנת לבחון מהי רמת הפירוט הנדרשת לבקשת ההסכמה.
אחריות: הדו"ח מדגיש כי האחריות המשפטית על פעילות מערכות בינה מלאכותית תישאר בידי הגוף הפיננסי המפוקח, גם כאשר נעשה שימוש בשירותי צד שלישי במסגרת מיקור חוץ, וזאת בהתאם לעיקרון היסוד בדיון הרגולטורי הפיננסי שלפיו האחריות מוטלת על הגוף המפוקח עצמו. בהתאם לכך, מוצע לאסור, ככלל, על הגבלה או הסרה של אחריות כלפי הלקוח בגין שירותים הניתנים באמצעות מערכות בינה מלאכותית. עם זאת ישנן נסיבות בהן לא תוסר האחריות מהלקוח, למשל כאשר נטל במודע סיכון השקעה שהתממש או עשה שימוש במודע לרעה במערכת.	בהתקשרויות קיימות וחדשות: רצוי לבחון את הסדרי האחריות והשיפוי ולקבוע הוראות מתאימות המביאות בחשבון כי האחריות כלפי הלקוח הסופי מוטלת על הגוף הפיננסי בהתאם לדיון. בתוך כך, מומלץ לוודא כי ההסכמים עם הלקוחות כוללים סעיפים מתאימים ביחס לאחריות הלקוח.
הונאות ודיסאינפורמציה: הדו"ח מצביע על גידול בסיכונים התפעוליים, ובהם סיכויי הונאה ודיסאינפורמציה (מידע כוזב), המועצמים כתוצאה מהתפתחות וזמינות כלי בינה מלאכותית. סיכונים אלה עלולים להשפיע על קבלת החלטות של לקוחות ומשקיעים, לפגוע בפעילות גופים פיננסיים ואף לערער את אמון הציבור והיציבות המערכתית. לנוכח זאת, הדו"ח מדגיש את הצורך בהיערכות מוגברת, הכוללת מיפוי סיכונים, בחינת התאמתם של מנגנוני בקרה קיימים, והגברת מודעות ציבורית, לצד המשך פיתוח כלים רגולטוריים להתמודדות עם תופעות אלו.	במערכות חדשות: רצוי לבחון האם שימוש חדש במערכות בינה מלאכותית עשוי להגביר חשיפה לסיכויי הונאה או דיסאינפורמציה, ובמידת הצורך לשקול התאמת בקורות קיימות או נקיטת אמצעי פיקוח משלימים, בהתאם לאופי הפעילות ולרמת הסיכון.
ממשל בינה מלאכותית: הדו"ח מצביע ארגז כלים לא מחייב לממשל בינה מלאכותית בגופים פיננסיים, המבוסס על פרקטיקות בינלאומיות הכולל אמצעים לניהול ובקרה לאורך מחזור חיי המערכת, כגון קביעת נהלים ואחריות, פיקוח שוטף, מנגנוני חירום וניהול סיכויי צד שלישי, בהתאם לאופי המערכת ורמת הסיכון.	רצוי לשקול לקבוע תהליכים פנימיים לאישור שימוש במערכות בינה מלאכותית, הכוללים בחינה משפטית, טכנולוגית וניהול סיכונים, וכן תיעוד עיקרי מאפייני המערכת, מטרת השימוש בה ורמת הסיכון.

השלכות והמשך הדרך

הדו"ח מציג סקירה מקיפה של ההתפתחויות הרגולטוריות, בארץ ובעולם, ומשמש כבסיס לניתוח הזדמנויות וסיכונים. יוער, כי הצוות הבין-משרדי רואה בדו"ח זה נקודת פתיחה בלבד, ומדגיש את הצורך בהמשך עדכון שוטף של התפיסה והכלים הרגולטוריים בהתאם להתפתחויות הטכנולוגיות והשוק.

מעבר לחשיבותו של הדו"ח בסקטור הפיננסי, הדו"ח כולל ניתוחים והכוונות הנוגעים לדרישות בדין הכללי (לרבות בתחומי הגנת הפרטיות והתחרות) שעשויים להיות רלוונטיים גם לחברות שאינן מפוקחות כגופים פיננסיים וייתכן כי רגולטורים נוספים יושפעו ממסקנות והמלצות הדו"ח. לפיכך, קיימת חשיבות רבה בכך שכל חברה שעושה שימוש בבינה מלאכותית (או שוקלת הטמעה של מערכות בינה מלאכותית) תכיר את עיקרי הדו"ח ותבחן את ההשלכות הפוטנציאליות שלו על פעילותה, לרבות על ממשל המידע והציות הפנימי ועל התקשוריותה עם ספקים ולקוחות.

אנו ממליצים לבחון את ההמלצות המפורטות בדו"ח ולשלבן בתהליכי העבודה הרלוונטיים, כחלק מההיערכות ליישום אחראי ובטוח של בינה מלאכותית בסקטור הפיננסי.

נשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה או הבהרה בנוגע לדו"ח זה ולהשלכותיו על פעילותכם העסקית.

עדכון זה נועד לספק מידע כללי ותמציתי בלבד. הוא אינו מהווה ניתוח מלא או שלם של הסוגיות הנידונות, אינו מהווה חוות דעת משפטית או ייעוץ משפטי ואין להסתמך עליו.

אנשי קשר

אלה שרק
מתמחה

בר סויסה
מתמחה

רבקה גניס שפטובסקי
שותפה

אסף הראל
שותף

עדו מלין
שותף